

Dziennik ustaw państwa

dla

królestw i krajów w Radzie państwa reprezentowanych.

Część LXXXVII. — Wydana i rozesłana dnia 4. września 1902.

Treść: *M* 176. Rozporządzenie, którem wydaje się nowe przepisy o umundurowaniu c. k. urzędników służby portowej i morskiej służby zdrowia, tudzież bosmanów, strażników portowych i pilotów c. k. Administracji morskiej.

176.

Rozporządzenie Ministerstwa handlu z dnia 28. maja 1902,

którem wydaje się nowe przepisy o umundurowaniu c. k. urzędników służby portowej i morskiej służby zdrowia, tudzież bosmanów, strażników portowych i pilotów c. k. Administracji morskiej.

Na zasadzie Najwyższego upoważnienia z dnia 17. maja 1902 wydaje się następujące przepisy o umundurowaniu c. k. urzędników służby portowej i morskiej służby zdrowia, tudzież bosmanów, strażników portowych i pilotów.

I. Postanowienia ogólne.

§. 1.

Wszyscy czynni urzędnicy służby portowej i morskiej służby zdrowia, tudzież bosmani, strażnicy portowi i piloci są obowiązani przy uroczystościach, przedstawieniach służbowych i w zewnętrznej służbie wykonawczej, w urzędzie, w służbie na pokładzie, tudzież w ogóle przy pełnieniu służby, w której się stykają z publicznością, nosić przepisany uniform.

Noszenie uniformu poza służbą jest tak czynnym c. k. urzędnikom służby portowej i morskiej służby zdrowia, jak i pilotom zawsze dozwolone.

C. k. czynni urzędnicy portowi i urzędnicy morskiej służby zdrowotnej, którym nadano tytuł wyższej klasy służbowej, mają prawo noszenia uniformu temu tytułowi odpowiadającego.

Urzędnikom służby portowej i morskiej służby zdrowia nie zostającym w czynnej służbie, tudzież takim, którym przy ich dobrowolnem wystąpieniu ze

służby rządowej pozwolono wyraźnie zachować tytuł urzędników rządowych, wreszcie osobom, którym nadano tytuł i charakter urzędników portowych i morskiej służby zdrowia, przysługuje prawo noszenia odpowiedniego uniformu przy uroczystościach.

§. 2.

Uniformy urzędników portowych i morskiej służby zdrowia dzielą się na dwie kategorie. Rozmieszczenie urzędników w tych kategoriach jest następujące:

Kategoria pierwsza:

Stopień pierwszy. Urzędnicy	VI. klasy służbowej,
" drugi.	" VII. " "
" trzeci.	" VIII. " "

Kategoria druga:

Stopień pierwszy. Urzędnicy	IX. klasy służbowej,
" drugi.	" X. " "
" trzeci.	" XI. " "

tudzież zaprzysiężeni praktykanci służby portowej i morskiej służby zdrowia, których nie przydzielono jeszcze do żadnej klasy służbowej.

§. 3.

Dla urzędników pierwszej kategorii zaprowadzony będzie oprócz uniformu służbowego także osobny uniform galowy.

Jak się ubierać mają urzędnicy drugiej kategorii w przypadkach, w których przepisany jest mundur galowy, o tem stanowi §. 23.

§. 4.

Mundur galowy ma być noszony:

U Najwyższego Dworu, tudzież, gdy się przyjmuje Jego c. i k. Apostolską Mość lub członków Najwyższego Domu cesarskiego; nadto przy przedstawieniach służbowych, przy zapowiadzianych wizy-

tach urzędowych i odwiedzinach wysokich dygnitarzy, wreszcie przy innych urzędowych okazach publicznych, co do których noszenie munduru galowego będzie wyraźnie nakazane. Zresztą noszony będzie zawsze tylko uniform służbowy.

§. 5.

Dla odróżnienia uniformu, o którym tutaj mowa, od uniformów innych gałęzi służby, ustanawia się dla kołnierza na mundurze i wyłogów na rękawach, względnie dla wypustek na mundurze i wyłogów na kołnierzu płaszcza, kolor pomarańczowy.

§. 6.

Przełożeni poszczególnych urzędów powinni mieć staranie o to, żeby podwładni im urzędnicy, bosmani, strażnicy portowi i piloci posiadali przepisany uniform w dobrym stanie, odpowiadającym powadze urzędu, i żeby takowy nosili przy wszystkich okazach, które w przepisie są wymienione.

§. 7.

Urzędnicy służby portowej i morskiej służby zdrowia, bosmani, strażnicy portowi i piloci oddają w uniformie ukłon, salutując w sposób wojskowy. Jeżeli funkcjonariusze służby portowej i morskiej służby zdrowia są w uniformie, winni przy spotkaniu się lub zejściu się wzajemnie się pozdrowić; oddać uszanowanie ma naprzód ten urzędnik, który względem drugiego jest podwładny lub zajmuje niższy stopień służbowy.

§. 8.

Wszystkie przepisy o umundurowaniu funkcjonariuszów wykonawczej służby portowej i morskiej służby zdrowia, jakie dotychczas wydano, przestaną obowiązywać w dniu, w którym rozporządzenie niniejsze będzie obwieszczone.

II. Opis munduru urzędników.

A. Mundur służbowy.

§. 9.

Kurtka koloru granatowego zrobiona jest albo ze sukna albo z materji grzebiennej lub t. zw. tyflu, albo wreszcie z lekkiej materji wełnianej (tablica I, fig. e) i składa się z części głównej, z rękawów i kołnierza.

Część główna, przykrojona w ten sposób, aby przylegała wygodnie do ciała, składa się z dwóch części piersiowych i z części plecowej, które, gdy ramiona wolno zwisają, sięgają na 10 cm poza dolny brzeg rękawów.

Jedna i druga część piersiowa opatrzona jest 6 złożonymi guzikami, na których wyciśnięty jest cesarski orzeł dwugłowy, a każdemu guzikowi odpowiada na kraju części przedniej jedwabiem obrzucona dziurka.

Najwyższy guzik oddalony jest od dolnego kraju kołnierza na 4 cm, a od podłużnego kraju części przedniej na 15 cm, najniższy zaś guzik na 13 cm od podłużnego kraju części przedniej, a na 22 do 25 cm — stosownie do wielkości — od dolnego kraju tejże części. Przyszyte zaś są w ten sposób, że, jeżeli części przednie założone są na środku piersi jedna na drugą i zapięte, oba rzędy guzików oddalone są od siebie na 11 do 13 cm.

Na obu częściach przednich zrobiony jest po stronie zewnętrznej, na 17 cm od podłużnego kraju i — stosownie do wielkości — na 25 do 28 cm od kraju dolnego, rozpór na kieszenie, 16 cm długi i poziomo wykrojony, w który wszyta jest kieszeń na 16 cm szeroka i na 16 cm głęboka, przykryta u górnego brzegu klapą ze sukna.

Klapa ta przyszyta jest do górnego brzegu rozporu i podbita tem samem suknem. Ma ona nieznacznie zaokrąglone końce i może być wsunięta w kieszeń.

Oba górne i dolne końce części piersiowych są nieco zaokrąglone; po stronie wewnętrznej prawej części piersiowej znajduje się kieszeń w podszewce na 15 cm szeroka, a na 18 cm głęboka.

Część plecowa składa się z 2 kawałków i posiada u dołu w kierunku przedłużenia szwu plecowego rozpór na 10 cm długi.

Każdy rękaw złożony jest z 2 części i opatrzony szwem górnym i dolnym. Nadto obszyty jest on wyłogiem z takiego samego sukna, na 10 cm szerokim, a u dolnego brzegu posiada zakładkę ku wnętrzu, szeroką na 2½ cm.

Wzdłuż szwu między rękawem a wyłogiem znajduje się wypustka sukienna barwy pomarańczowej.

Kołnierz wyłożony zrobiony jest z tego samego sukna, ma u karku 4 cm szerokości i rozszerza się nieco ku przodowi.

Odznaki przyszyte są na wyłogach rękawów, zrobionych z tego samego sukna i szerokich na 10 cm, i to w ten sposób, że górna część galoników styka się bezpośrednio z wypustką sukienną na wyłogach rękawów.

Urzędnicy VI. klasy służbowej mają na wyłogach rękawów galon złoty, na 4 cm szeroki (tablica II, fig. f).

W odległości 4·4 mm znajdują się ponad tym galonem trzy równoległe do niego galoniki złote, każdy na 6·6 mm szeroki (tablica I, fig. e, i tablica II, fig. g).

Urzędnicy VII. klasy służbowej mają na wyłogach rękawów galon tej samej szerokości i dwa galoniki, jak powyżej, a urzędnicy VIII. klasy taki sam galon i jeden galonik.

Urzędnicy IX. klasy służbowej mają na wyłogach rękawów trzy galoniki złote, oddalone od siebie na 4·4 mm (tablica I, fig. e, i tablica II, fig. g).

Urzednicy X. klasy służbowej mają na wyłogach rękawów dwa takie same galoniki, a urzednicy XI. klasy, tudzież praktykanci służby portowej i morskiej służby zdrowia jeden galonik.

Kurtkę nosić wolno tylko w biurze i w służbie pokładowej na statkach rządowych.

Jeżeli w łodziach lub na pokładzie statków znajdują się wysocy przełożeni lub inni dygnitarze, urzednicy występować mają w surducie uniformowym lub, o ile to wyraźnie zarządzone, w gali.

§. 10.

Surdut uniformowy (tablica II, fig. *a* i *b*) zrobiony jest ze sukna granatowego, z wyłożonym kołnierzem i wyłogami z tego samego sukna, i podbity czarną podszewką, jedwabną lub wełnianą.

Część górna surduta składa się z dwóch części piersiowych (przednich), które zapomocą boczków połączone są z częścią plecową, składającą się również z 2 kawałków.

Części piersiowe zachodzą w środku piersi jedna na drugą i tworzą dwie wykładki, u góry kończaste. Na każdej jest rzędem po 7 guzików złożonych, jednakowo od siebie oddalonych. Na każdym guziku wyciśnięty jest dwugłowy orzeł cesarski, a każdemu z nich odpowiada u brzegu wyładek jedna dziurka.

Najwyższy guzik oddalony jest o 3 *cm* od dolnego kraju kołnierza, a na 12 *cm* od brzegu wykładki, najniższy zaś przszyty jest na szwie stanu i oddalony o 9 *cm* od brzegu wykładki. W podszewce lewej części piersiowej zrobiona jest kieszeń na 15 *cm* szeroka.

Poły, które tworzą przedłużenie części górnej, spadają na biodra w ten sposób, że, gdy ręce wolno zwisają, sięgają aż do końca wyprostowanego palca średniego. Rozszerzają się one ku dołowi w ten sposób, że z przodu zachodzą na siebie na szerokość wyładek, a z tyłu na dolną szerokość części plecowej. W tylnej części obu poł, a mianowicie na linii, jaką tworzą oba szwy plecowe, znajduje się z jednej i z drugiej strony fałd podłużny, a w fałdzie tym zrobiona jest kieszeń pokryta trójkątną, względnie podwójnie wykrojoną klapą.

Do każdej z tych klap przszyte są po trzy złożone guziki z wyciśniętym orłem, z których jeden znajduje się na górnym końcu klapy, drugi na dolnym, a trzeci w środku.

Rękawy obszyte są wyłogami na 10 *cm* szerokimi, z tego samego sukna. Wzdłuż szwu znajduje się między rękawem a wyłogiem wypustka sukienna barwy pomarańczowej.

Kołnierz podszyty jest takim samem suknem i przykrojony w ten sposób, że po wyłożeniu ma z tyłu na linii środkowej, tudzież u obu przednich prostokątnych końców tuż obok wyładek 4 *cm* szerokości.

Odnaki przytwierdza się w sposób w §ie 9ym przepisany.

Oprócz odznak, o których była mowa powyżej, noszą urzednicy I. kategorii dwa naramienniki, splecione z czarno-żółtych złotem tkanych sznurów, obok siebie leżących, zaś urzednicy II. kategorii dwa proste, obok siebie leżące sznury złote, które u górnego końca schodzą się ze sobą i opatrzone są małym guzikiem z wyciśniętym orłem (tablica II, fig. *a* i *b*, tudzież tablica III, fig. *e* i *f*). Te sznury złote przszyte być mają na obu ramionach między szwem rękawa a kołnierzem surduta w ten sposób, żeby leżały poziomo na szwie naramiennym.

Surdut nosić należy zawsze przy wykonywaniu służby zewnętrznej.

§. 11.

Kamizelka (tablica II, fig. *c*) zrobiona jest z takiego samego sukna granatowego jak surdut, z częścią plecową z czarnego kanawasu, posiada na przodzie od szyi ku piersi wcięcie na 10 *cm* długości i zapina się na 7 małych złożonych guzików z orłami, przszytych do przedniego brzegu prawej części piersiowej. Przednie dolne rogi obu części piersiowych są na ukos ścięte, a na zewnętrznej ich stronie znajduje się z prawego i lewego boku kieszeń poziomo wykrojona, i obszyta u górnego brzegu listewką z sukna, na 2 *cm* szeroką. Część plecowa posiada w środku rozpór na 7 *cm*, opatrzony dragonikiem i sprzączką.

W lecie wolno nosić białe kamizelki według powyższego kroju, opatrzone przepisany guzikami z orłami.

§. 12.

Spodnie są dla obu kategorii takie same, zrobione z sukna granatowego, opatrzone z przodu rozporem, u dołu nierozcięte, i mają po obu bokach kieszenie, które można zapiąć na guziki.

W lecie wolno nosić białe spodnie.

§. 13.

Czapka (tablica I, fig. *c*) jest z sukna granatowego.

Główka jej w kształcie walca ma 4 *cm* wysokości i obszyta jest u górnego i dolnego brzegu wypustką ze sukna tego samego koloru. Między oboma wypustkami znajduje się czarna wstążka morowa (z t. zw. *moire antique*), która wypełnia całą przestrzeń między wypustkami.

Denko czapki ma taką samą średnicę jak główka i połączone jest z tą ostatnią listewką na 2 *cm* szeroką.

Na szwie, łączącym denko z wzmiankowaną listewką, znajduje się taka sama wypustka, jak obie powyższe.

Daszek jest nieznacznie wygięty i nieco zaookrąglony i ma u przodu 4-6 *cm* szerokości.

Na daszku umieszczona jest podpinka ze skóry lakierowanej, na 1 *cm* szeroka i przytwierdzona małymi złożonymi guzikami, na których wyciśnięty jest dwugłowy orzeł cesarski.

W środku na przedniej stronie czapki znajduje się dwugłowy orzeł cesarski, a nad nim złotem haftowana korona cesarska (wielkość i formę wskazuje tablica I, fig. d).

Urzednicy VI., VII. i VIII. stopnia służbowego mają na czapce dwa galoniki złote, każdy na 6·6 *mm* szeroki (tablica II, fig. g); dolny galonik styka się z dolną wypustką główki, górny zaś umieszczony jest w połowie wysokości tej ostatniej.

Urzednicy klasy IX. i niższych, tudzież praktykanci służby portowej i morskiej służby zdrowia mają na czapce tylko ten dolny galonik.

W słotę można czapkę powlec pokrowcem z czarnej ceraty.

W lecie można nosić czapki z białej materii lnianej, przystrojone tak samo jak czapki sukienne.

Jednakże białe czapki można nosić tylko do białych spodni.

§. 14.

Za broń przyboczną służy szabla (tablica II, fig. e). Składa się ona z główki, rękojści i pochwy.

Głownia stalowa jest nieco wygięta, 73 *cm* długa, u rękojści 2·4 *cm* szeroka, u końca na długość 23 *cm* obosieczna, a stąd aż na 2·5 *cm* od trzonka jednosieczna i po obu bokach ku tyłowi wkleśło szlifowana. Tam, gdzie tylec jest najgrubszy, szerokość jego wynosi 0·6 *cm*.

Rękojść, mająca 14 *cm* długości, składa się z gardy, okówki i pierścienia, zrobionych z metalu złożonego, tudzież z drewnianego trzonka skórą rybią powleczonego i złożonym drutem okręconego. Części te osadzone są na ogonku główki i przytwierdzone u góry guzikiem ze złożonego metalu przynitowanym do okówki.

Garda tworzy u nasady główki okrągłe jelca, które w miejscu, gdzie są najszerze, mają wkleśte wygięcie przeznaczone dla ręki i pałak, sięgający ku górze aż do guzika na okówce.

Jelca, na stronie zewnętrznej 3·5 *cm*, a na stronie wewnętrznej 2·5 *cm* szerokie, tudzież wzmiankowany pałak ozdobione są arabeskami plastycznie cyzelowanymi i dziurkowanymi. Między temi arabeskami wyobrażony jest na dolnej, szerszej części pałaka c. k. orzeł dwugłowy. Tak jelca, jak i pałak, oprawione są po obu bokach okrągłą listewką, która na tylnej części jelec kończy się zagiętą ku dołowi rzeźbioną i cyzelowaną gałką.

Okówka ozdobiona jest gałązką wawrzynu i arabeskami plastycznie cyzelowanymi, a ogonek główki zanitowany jest w rękojści guzikiem (na którym wyciśnięta jest rozetka, ozdobiona arabeskami), aby głownia trzymała się dobrze w rękojści.

Pochwa, do wymiarów i kształtu główki zastosowana, zrobiona jest z miękkiego drzewa, powleczona zewnątrz skórą końską i opatrzona u uścia okówką z klamrą, pod którą o 11 *cm* niżej znajduje się drugie okucie z kółkiem, a na końcu trzecie, wszystkie zrobione z metalu połączanego. Okówka u uścia ozdobiona jest zewnątrz inicjałami Najjaśniejszego Pana i koroną cesarską, okówka środkowa i końcowa arabeskami wypukłymi, wygniatanymi. Klamra u górnej okówki przytwierdzona jest na 6 *cm* poniżej otworu tej ostatniej, na stronie do ciała zwróconej, kółko zaś środkowe znajduje się z prawej strony okówki środkowej. Okówka dolna opatrzona jest na spodnim brzegu oprawą żelazną.

W służbie należy szablę nosić zawsze do munduru, a odpasywać ją można tylko w czasie wewnętrznej służby biurowej lub pokładowej.

§. 15.

Pendent składa się z pasa ze skóry lśniącej brunatnej i z dwóch rzemieni bocznych z czerwonego safianu, opatrzonych sprzączkami. Z rzemieni bocznych przedni ma 29 *cm*, tylny 46 *cm* długości. Oba są na 2·8 *cm* szerokie i wyłożone po stronie zewnętrznej galonem złotym, 2·3 *cm* szerokim, w środku czarną nicią przetykanym, na dolnym zaś końcu, gdzie znajdują się sprzączki do przytwierdzenia szabli, są ścięte kończasto. Do pendentu przymocowany jest łańcuszek o długości 13 *cm*, z haczykiem do podciągania szabli. Pendent opasywać należy pod mundurem lub kamizelką, tak żeby przedni rzemień boczny spadał po lewemu udzie.

§. 16.

Płaszcz mundurowy (tablica IV, fig. a i b) zrobiony jest z sukna granatowego i tak długi, żeby osłaniał ciało od szyi aż do 10—12 *cm* poniżej goleni. Zapina się on na dwa rzędy połączanych guzików z orłami, po sześć w każdym rzędzie.

Kołnierz z czarnego aksamitu można postawić lub wyłożyć; podbity on jest takim samym sukniem, z jakiego zrobiony jest płaszcz, i na obu rogach zaokrąglony.

Na zewnętrznej stronie wyłożonej części kołnierza, w środku po obu brzegach przednich, znajdują się wyłogi z pomarańczowego aksamitu, na których umieszczona jest złotem tkana kotwica (tablica II, fig. d). Z przodu na szwie kołnierza znajduje się pętka granatowa wełniana, a mianowicie z prawej strony barylka, z lewej uszko, a nasady ich przykryte są rozetami, zrobionymi z tego samego materiału.

W wysokości bioder znajduje się dragon, mający 6 *cm* szerokości, a 37 *cm* długości i opatrzony dwoma takimi samymi guzikami z orłem i dwiema dziurkami.

W wysokości dragona znajdują się zewnątrz po obu bokach płaszcza kieszenie klapami nakryte, a po lewej stronie piersiowej od wewnątrz zrobiona jest kieszeń otwarta.

Płaszcz uniformowy nosi się po mundurze w zimno i słotę, tudzież w podróżach.

W słotę mogą urzędnicy i praktykanci służby portowej i morskiej służby zdrowia nosić płaszcz z ciemnej, nieprzemakalnej materii, z rękawami i kapturem. Długość ich ma być taka sama, jak długość płaszców zwyczajnych.

§. 17.

Do noszenia na szyi przepisane są do munduru krawatki czarne jedwabne lub atlasowe, szerokości 2—3 cm, w formie kokardy, którą nosić należy pod wyłożonym, nie zanadto szerokim kołnierzem.

§. 18

Rękawiczki zrobione są z białej skóry do prania.

§. 19.

Do munduru nosić wolno tylko białą bieliznę.

§. 20.

Za obuwie służą trzewiki z czarnej skóry.

W słotę można nosić buty z czarnej skóry, z cholewami aż do kolan, jednak nie do munduru galowego. Spodnie wolno w takim razie włożyć w cholewy.

B. Mundur galowy.

§. 21.

Mundur galowy (tablica III, fig. a i b) jest z granatowego sukna, ze stojącym kołnierzem i wyłogami aksamitnymi koloru pomarańczowego. Kołnierz stojący ma wszędzie 4 cm wysokości, a wyłogi u rękawów wszędzie 7 cm szerokości.

Końce kołnierza są na przekątni 1·3 cm nieco zaokrąglone.

Część górna munduru dochodzi aż do bioder i zapina się na 2 rzędy guzików połączonych z orłami, a to po 8 w każdym rzędzie. Poły są na przednich końcach na przekątni 5·2 cm nieco zaokrąglone i sięgają na 8 cm powyżej kolan. W obu tylnych fałdach poł umieszczone są kieszenie z góry na dół wykrojone, pokryte klapami trójkątastymi, do których przyszyte są po trzy guziczki z orłami. Rękawy są u przydłóżka rozcięte i zapinają się na guziczek z orłem. Podszywka munduru jest granatowa, a wzdłuż wszystkich brzegów idzie wypustka sukienna koloru pomarańczowego.

Kołnierz i wyłogi obszyte są galonem złotym szerokości 3·3 cm (tablica III, fig. c).

Stopnie służbowe oznaczają rozety, umieszczone na przednich częściach kołnierza (tablica III, fig. c i d).

Trzeci stopień oznacza jedna rozeta, drugi dwie, pierwszy trzy.

§. 22.

Spodnie galowe są z takiego samego sukna granatowego jak mundur galowy, jednak bez wypustki; z przodu mają rozpór, u dołu są nierozcięte i opatrzone sztruplami, a po obu bokach mają kieszenie do zapinania.

Na szwach zewnętrznych bocznych obłożone są galonami złotymi, mającymi 2·6 cm szerokości (tablica II, fig. f).

§. 23.

Urzędnicy drugiej kategorii używają do gali przepisane munduru służbowego, który ma być zapięty, i granatowych spodni, jakoteż kapelusza, którego opis podany jest w następującym paragrafie.

§. 24.

Kapelusz (tablica I, fig. a i b) zrobiony jest z czarnej, jedwabnej pilśni, składa się z główki okrągłej i kryś, i jest opatrzony podpinką.

Środkowa pionowa wysokość główki wynosi 11 cm. Krysy są po obu stronach główki w górę wygięte, a mianowicie z prawej strony na 14·5 cm, a z lewej strony na 16 cm, i tworzą z przodu i z tyłu nieznacznie wygięte rogi na 6·7 cm szerokie, których środkowa długość, mierząc od otworu główki, wynosi 10 cm.

Brzeg kryś kapelusza obszyty jest czarną jedwabną wstążką morową, mającą 3·5 cm szerokości i przytwierdzoną w ten sposób, że 3 cm jej szerokości są założone na zewnętrzną stronę kryś. Nadto wzdłuż wewnętrznej strony kryś umieszczone są na kapeluszach pierwszej kategorii czarne pióra strusie.

Na zewnętrznej stronie prawej krysy, a mianowicie w środku, przyszyta jest do kapelusza czarna kokarda. Na tej kokardzie przytwierdzona jest guzikiem mundurowym obłoga, utworzona w pierwszej kategorii z 6 rzędów złotych sznurków, z których dwa środkowe są ze sobą splecione, a w drugiej kategorii, z galonu złotego, mającego 2·6 cm szerokości.

W obu rogach kapelusza umieszczone są rozety ze złotych sznurków, z czarną aksamitną tarczą w pośrodku, na której wyhaftowany jest złotem cesarski orzeł dwugłowy.

§. 25.

Krawat mundurowy zrobiony jest z czarnej, gładkiej materyi jedwabnej i ma być opatrzony przy szyi białą wypustką, utworzoną przez podłożenie sznurka 0.3 cm grubego, ponad górnym brzegiem krawatu wystającego.

§. 26

Do broni przybocznej, płaszcza, rękawiczek, bielizny i obuwia stosują się te same przepisy, które dotyczą munduru służbowego.

C. Odznaki żałobne.

§. 27.

Urzędnicy służby portowej i morskiej służby zdrowia obowiązani są brać udział w żałobie dworskiej i, zgodnie z przepisami dla c. i k. wojska, nosić odznaki żałobne w I. i II. klasie żałoby dworskiej zawsze, ilekroć występują w mundurze, w III. klasie zaś tylko wtedy, gdy żałobę nosi się po jakimś członku Najwyższej rodziny cesarskiej, i to tak w służbie jak i poza służbą; w innych przypadkach żałoby III. klasy nosić mają odznaki żałobne tylko poza służbą.

§. 28.

Odznaki żałobne nosić należy według dwóch stopni w następujący sposób: do żałoby pierwszego stopnia, obejmującej pierwszy okres I. klasy żałoby, krepę 8 cm szeroką na środku lewego ramienia, lecz bez kokardy, tudzież krepę na obłodze kapelusza i na rękocyfii pałasza.

Do żałoby drugiego stopnia, obejmującego drugi okres I. klasy i wszystkie inne klasy, nosi się krepę na ramieniu w sposób powyżej przepisany.

§. 29.

Co się tyczy klas i trwania żałoby dworskiej, władze i poszczególni urzędnicy stosować się mają do uwiadomienia, jakie w każdym z osobna przypadku wyda Wielki Mistrz Dworu Jego c. i k. Apostolskiej Mości, lub do obwieszczeń, umieszczanych bądź w urzędowej części „Gazety Wiedeńskiej“, bądź w gazecie urzędowej dotyczącego kraju.

III. Opis uniformu bosmanów, strażników portowych i pilotów.

§. 30.

Kurtka zrobiona jest z sukna granatowego i nie różni się formą, krojem i długością od kurtki urzędniczej §. 9). Na guzikach z żółtego metalu wyciśnięta jest kotwica (tablica I, fig. h).

Na zewnętrznej stronie wyłożonej części kołnierza, który zrobiony jest z takiego samego sukna, znajduje się na przednim brzegu w środku po prawej i po lewej stronie wyłóg z sukna pomarańczowego, opatrzony kotwicą metalową koloru żółtawego (tablica I, fig. f').

Rękawy obszyte są wyłogami z tego samego sukna, na 10 cm szerokimi. Wzdłuż szwu między rękawem a wyłogiem znajduje się wypustka z sukna pomarańczowego.

Za odznaki służy:

- a) dla bosmanów galon na 3 cm szeroki, a nad nim w odległości 4.4 mm galonik szerokości 8 mm (tablica II, fig. f);
- b) dla strażników portowych I. i II. klasy, tudzież dla pilotów I. klasy, trzy galoniki, każdy na 8 mm szeroki;
- c) dla pilotów II. klasy dwa takie same galoniki, a
- d) dla pilotów III. klasy jeden galonik (tablica II, fig. g).

Galony i galoniki są z jedwabiu pomarańczowego, a przyszywa się je do wyłogów na rękawach w ten sposób, że górny kraj galonu lub galonika przytyka bezpośrednio do wypustki sukiennej (tablica I, fig. e).

§. 31.

Bosmani i strażnicy portowi noszą na paradę mundur, który barwą, formą i krojem nie różni się wcale od munduru urzędników (§. 10), jednak nie ma sznurów na ramionach. Mundur ten opatrzony jest na wyłogach rękawów odznakami, w §. 30ym pod literą a) i b) przepisanemi (tablica II, fig. a i b). Piloti noszą nawet na paradę tylko kurtkę.

§. 32.

Kamizelka z sukna granatowego jest co do kroju i formy taka sama, jak kamizelka urzędników (§. 11), z wyjątkiem guzików, które zrobione są z żółtego metalu i opatrzone kotwicą (tablica II, fig. c i tablica I, fig. g).

W lecie wolno nosić białe kamizelki według powyższego kroju, opatrzone przepisanyimi guzikami z orłami.

§. 33.

Spodnie z sukna granatowego nie różnią się ani krojem ani formą od spodni dla urzędników (§. 12).

W lecie można nosić białe spodnie.

§. 34.

Czapka ma taką samą formę i barwę, jak czapka urzędników (§. 13), a podpinka przytwierdzona jest do niej żółtymi, metalowymi guziczkami, na których wyciśnięta jest kotwica (tablica I, fig. c i g).

Bosmani i strażnicy portowi mają na czapce oprócz wstążki morowej (moire antique) złotem tkanego orła cesarskiego z koroną, podobnie jak urzędnicy (tablica I, fig. d), piloci zaś oprócz wstążki morowej cesarskiego orła z koroną z żółtego pozłacanego metalu (tablica I, fig. d).

W słotę można na czapkę wdziać ceratowy pokrowiec.

W lecie można nosić czapki z białej materii lnianej, przystrojone tak samo jak czapki sukienne (§. 12, ustęp przedostatni).

Białe czapki wolno nosić tylko do białych spodni.

§. 35.

Płaszcz (tablica IV, fig. a i b) jest z sukna granatowego i nie różni się ani krojem ani formą od płaszcza dla urzędników (§. 16), z wyjątkiem kołnierza, który jest z tego samego sukna.

Na zewnętrznej stronie wyłożonej części kołnierza umieszczone są w środku po obu brzegach przednich listewki sukienne koloru pomarańczo-

wego, z kotwicą zrobioną z żółtego metalu (§. 30, ust. 2).

Guziki na płaszczu są takie same jak te, które opisano w §ie 30ym, ust. 1.

W słotę wolno także w służbie nosić płaszcze ceratowe z rękawami i kapturem (§. 16, ustęp ostatni).

§. 36.

Do noszenia na szyi przepisane są do munduru czarne krawatki jedwabne, szerokości 2—3 cm, w formie kokardy, którą nosi się pod wykładanym kołnierzem, nie zanadto szerokim (§. 17).

§. 37.

Rękawiczki są z białej skóry pralnej (§. 18).

§. 38.

Do munduru należy nosić wyłącznie białą bielelinę (§. 19).

§. 39.

Za obuwie służą trzewiki lub buty z czarnej skóry, a w słotę wolno spodnie włożyć w cholewy (§. 20).

§. 40.

Do służby wiosłowej na łodziach i do służby na morzu w ogólności można nosić koszulę okrętową z sukna ciemno-niebieskiego (tablica IV, fig. c).

Call r. w.

Tablica I,

model I.

*a**b**c**d*

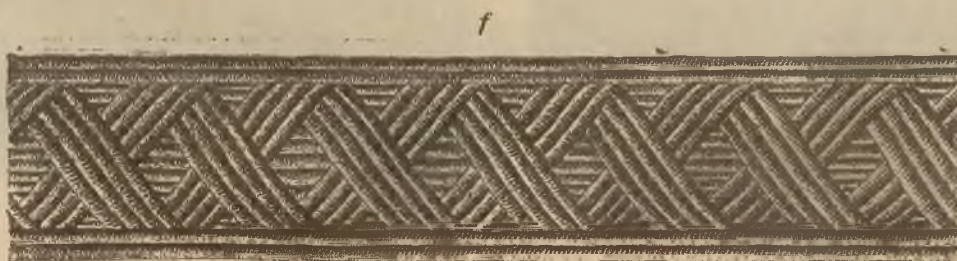

Tablica II, model II.

Tablica III,
model III.

c

d

e

f

Tablica IV,
model IV.

*a**b*

c

